

Remissvar

Datum 2024-02-07

Diarienummer KU2024-00012

Västra Götalandsregionen

Kulturförvaltningen

Handläggare: Daniel Hedin

Telefon: 0760-517736

E-post: daniel.hedin@vgregion.se

Falköpings kommun
Stadsbyggnadsavdelningen
Otto Lundberg, planarkitekt
otto.lundberg@falkoping.se

Angående remiss om eventuellt bevarande av Aspens konfektionsfabrik, Tillskäraren 1, Falköpings kommun.

Kulturförvaltningen (tidigare Förvaltningen för kulturmiljö) har erhållit det rubricerade ärendet för yttrande. Undertecknad vill framföra följande synpunkter.

Remiss om eventuellt bevarande av före detta Aspens konfektionsfabrik ställer frågan om vilket skydd som kan vara relevant inom detaljplan för byggnaden inom Tillskäraren 1, före detta konfektionsfabriken Aspen.

Enligt PBL kap 8 finns olika skydd en byggnad kan tillskrivas. Kap 8 §13: En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas. Kap 8 §14: Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och de tekniska egenskaper som avses i §4 i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda intressena bevaras.

En byggnad eller ett område som är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och inte får förvanskas kan skyddas i den kommunala detaljplaneringen i den fysiska planeringen. Skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse markeras med q eller k. För bestämmelsen q innebär det att byggnaden har ett kulturhistoriskt värde och att den inte får förvanskas. bestämmelsen q är det starkaste skyddet som en byggnad kan ha i detaljplan. I plankartan preciseras vad som inte får förvanskas, rivningsförbud kan anges samt

bestämmelser ring den befintliga utformningen. Bestämmelsen k innebär att en byggnadskarakter och det kulturhistoriska värdet ska tas tillvara vid en ändring. I plankartan preciseras bestämmelserna, exempelvis kulör eller utformning av fönster. Bestämmelsen hindrar inte att originaldetaljer byts ut och bygglovspliktiga åtgärder kan inte regleras med k.

Enligt *Inventering och dokumentation av industrihistoriska byggnader och miljöer i Falköpings kommun, del 1, Falköpings tätort, Forsviks bruk 2003*, grundades Aspens konfektionsfabrik 1946 i hyrda lokaler med uppförde egna lokaler 1949. Vid mitten av 1950-talet omfattade tillverkningen huvudsakligen klänningar. Antalet sysselsatta var 65 personer varav 15 hemarbetare. År 1960 byggdes den nuvarande fabriksbyggnaden inom Tillskäraren 1, och denna tillbyggdes redan 1964. Ytterligare tillbyggnader tillkom 1978, 1984 och 1986. År 2000 fanns 42 anställda med en produktion av bland annat prover, stickeri, design, tillskärning och sömnad. Tre år senare fanns endast provtillverkning, lagerhållning och administration kvar i Falköping. Enligt inventeringen från 2003 är den mest tidstypiska delen av bebyggelsen kontoret från 1960 med rött fasadtegel, pulpettak och kopparplåtar ovan perspektivfönstren. Utöver denna byggnadsdel består byggnaderna av mestadels envånings betongbyggnader med platta tak eller flacka sadeltak. Byggnaderna är till största delen uppförda med liggande lättbetongskivor.

Fastigheten Tillskäraren 1 är belägen inom Östertull i centrala Falköping som ingår i riksintresseområdet R100 med bland annat Falköpings stad med stadskärna från medeltiden och stationssamhälle.

Före detta Aspens konfektionsfabrik består av flertalet byggnadskroppar uppförda över tid. Kontorsbyggnaden är placerad mot Odengatan i norr, Åslegatan i väster och Marknadsgatan i söder. Byggnaden karakteriseras av fasader med rött tegel och skivmaterial, flacka pulpettak med socklar av kopparplåt, samt långa fönsterband. En större produktionsbyggnad är placerad mot Odengatan i norr, Hollendergatan i öster och marknadsgatan i söder/en större plan. Denna produktionsbyggnad karakteriseras av ett långt fönsterband mot norr, betongelement, skivmaterial samt röd tegelfasad mot öster och delvis mot norr. Mot öster mittpostfönster. Ytterligare en produktionsbyggnad är placerad mot Hollendergatan i öster samt mot den plan som skapats mellan de olika byggnadsdelarna mot Marknadsgatan. Denna produktionsbyggnad karakteriseras av fasader av betongelement, fönsterband mot öster samt ett flackt sadeltak.

Kvarterets olika byggnadsdelar bildar tillsammans ett uttryck för en industrihistoria där till- och ombyggnader skett över tid när verksamheten utvecklats. Dessa årsringar är viktiga komponenter i en byggnad som är

viktiga för dess identitet, dess historiska avläsning och för stadens industrihistoria. Liknande byggnader har över tid ställts om till andra verksamheter när den ursprungliga användningen upphört vilket i många fall förändrat byggnaden exteriört. Nya, modernare fasadmateriäl, tillägg i form av tillbyggnader samt fönster- och dörrbyten är några förändringar som kan radera årsringar och historisk avläsning.

Kvarteret Tillskäraren, före detta Aspens konfektionsfabrik, har många värdefulla element som är värdefulla och som ger byggnaden dess bestående kvaliteter. Fönsterband mot Odengatan, fasadmateriäl som rött tegel, skivmaterial och betongelement, flacka tak med sockel i kopparplåt och byggnadernas olika uttryck i förhållande till varandra bör bestå i sin nuvarande kvalitet.

Kulturförvaltningen genom undertecknad menar att hela före detta Aspens textilfabrik har exteriöra kvaliteter med bevarandevärde, skyddsvärda i detaljplan. Detta för att säkerställa varsam hantering av värdefulla element genom materialitet och byggnadsvolymer vid exempelvis omställning till nya verksamheter eller vid renoveringsåtgärder. Ett skydd i detaljplan skulle kunna vara genom PBL 8:13 alternativt q.

Enligt uppdrag,

Daniel Hedin

Antikvarie

Kulturmiljö
Kulturförvaltningen

Regionens hus
541 80 Skövde

Telefon: 0760-517736
e-post: daniel.hedin@vgregion.se